

Marta Żywiolek-Szeja

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Wydział Ekonomii
Katedra Analiz i Prognozowania Rynku Pracy
marta.zywiolek@edu.uekat.pl

INWESTYCJE ZAGRANICZNE W SEKTORZE NOWOCZESNYCH USŁUG DLA BIZNESU W POLSCE: OBECNA SYTUACJA I WYZWANIA

Streszczenie: Artykuł zawiera analizę stanu i dynamiki rozwoju sektora nowoczesnych usług dla biznesu w Polsce – obecnie najszybciej rozwijającego się sektora w Polsce, zatrudniającego ponad 150 tys. osób. Autorka skupia się na analizie przedsiębiorstw finansowanych kapitałem zagranicznych, w większości poprzez zjawisko offshoringu usług, który jest odmianą zagranicznych inwestycji bezpośrednich. Analizie poddana zostaje obecna sytuacja Polski jako kraju stosującego politykę przyciąga zagranicznych inwestycji bezpośrednich i jej atrakcyjność na arenie światowej. Analiza została przeprowadzona w oparciu o metody statystyczne i ekonometryczne oraz krytyczną analizę dostępnej literatury. Podjęta zostaje również próba oceny potencjalnych ujemnych skutków offshoringu w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu i wyzwań, z którymi być może przyjdzie zmierzyć się w przyszłości Polsce.

Słowa kluczowe: globalizacja, inwestycje zagraniczne, *offshoring*, usługi.

JEL Classification: O52.

Wprowadzenie

Zgodnie z raportem opublikowanym w marcu 2015 r. przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych i Hays najszybciej rozwijającym się sektorem w Polsce jest BSS – sektor nowoczesnych usług dla biznesu. Mimo że branża narodziła się w Polsce zaledwie 10 lat temu, dziś uznawana jest przez wielu ekspertów za wysoko rozwiniętą i niezwykle perspektywiczną, a Polska postrzegana jest jako doskonała lokalizacja w skali światowej, każdego roku

przyciągając kolejnych inwestorów zagranicznych i tym samym generując nowe miejsca pracy.

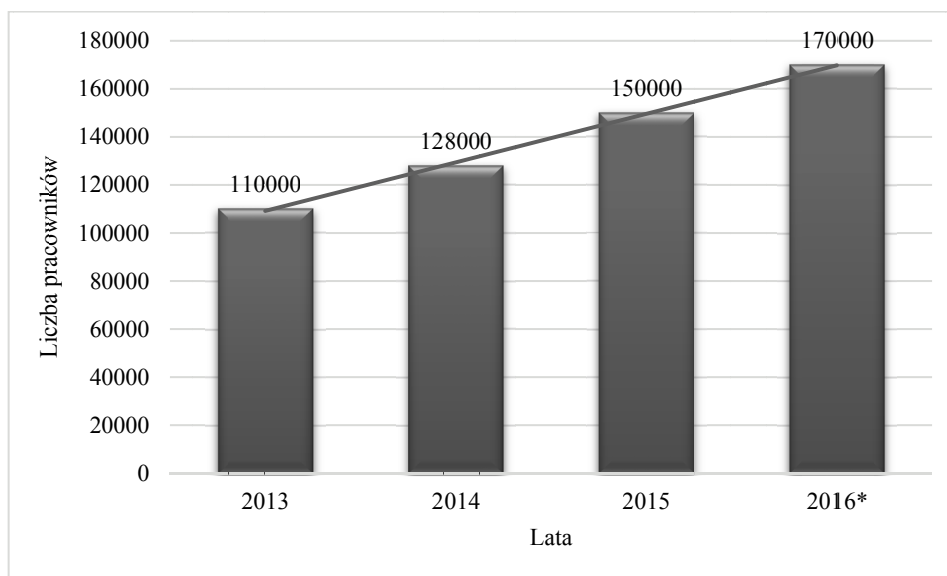
Celem artykułu jest przedstawienie zmian w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu w Polsce oraz szans i zagrożeń ich dalszego rozwoju.

1. Sektor nowoczesnych usług dla biznesu w Polsce a *offshoring*

W Polsce funkcjonuje 659 firm zajmujących się świadczeniem usług biznesowych. Można je podzielić na cztery kategorie:

1. BPO (Business Process Outsourcing) – firmy świadczące poprzez outsourcing usługi dla klientów zewnętrznych (głównie z obszaru finansów, księgowości, obsługi klientów).
2. IT – dostawcy usług informatycznych w obszarze sprzętu, infrastruktury, rozwoju oprogramowania, wdrożeń oraz integracji systemów.
3. SSC – centra usług wspólnych, tworzone w ramach jednej korporacji (świadczone usługi głównie z obszaru finansów i księgowości, kadr, działów zakupów, czy wsparcia IT dla klientów zewnętrznych).
4. B+R – firmy prowadzące działalność badawczo-rozwojową.

Sektor BSS w 2015 r. zatrudniał ok. 150 tys. osób, z czego niemal 70% pracowało w firmach BPO i SSC. Średnie zatrudnienie w pojedynczym przedsiębiorstwie sektora wynosi 228 osób, co świadczy o tym, że w sektorze funkcjonują głównie przedsiębiorstwa średnie i duże. Niemal 70% firm z sektora usług dla biznesu stanowią firmy z kapitałem zagranicznym [Polska Agencja Informacji..., 2015]. Na rysunku 1 przedstawiony został wzrostowy trend zatrudnienia w centrach usług z kapitałem zagranicznym – od 2009 r. wzrosło ono o niemal 100 tys. osób, co wskazuje na niezwykle dynamiczne w ilości zatrudnionych osób w tym sektorze. Eksperti ze Związku Liderów Sektora Usług Biznesowych ABSL [2015] prognozują, że w 2016 r. zatrudnienie w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu będzie wynosiło 170 tys. osób.

Rys. 1. Zatrudnienie w centrach usług z kapitałem zagranicznym w Polsce

Źródło: Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych ABSL [2015, s. 11].

Zgodnie z definicją Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju OECD [2003], bezpośrednie inwestycje zagraniczne to rodzaj międzynarodowych inwestycji dokonywanych przez inwestora bezpośredniego, czyli rezydenta jednego kraju (firmy matki) w przedsiębiorstwie innego kraju (firmy córki), z zamiarem sprawowania w nim długotrwałej kontroli. Aby dana inwestycja mogła być uznana za bezpośrednią inwestycję zagraniczną, inwestor musi zaangażować w przedsiębiorstwie bezpośredniej inwestycji minimum 10% wartości jego kapitału. W przypadku bezpośrednich inwestycji zagranicznych znamioną rolę odgrywa zjawisko offshoringu. Według definicji zaproponowanej przez amerykańskiego ekonomistę A. Blindera [2005], *offshoring* usług można rozumieć jako migrację miejsc pracy z krajów bogatych do krajów biednych. Znacząca większość zagranicznych korporacji dokonuje zagranicznych inwestycji właśnie za pomocą offshoringu. Można wyróżnić dwa rodzaje offshoringu [van Gorp, Jagersma i Ike'e, 2006]:

- *captive offshoring* – przenoszenie miejsc pracy w obrębie jednej firmy poprzez tworzenie oddziałów zagranicznych (np. firma Lufthansa, która otworzyła swój oddział zajmujący się księgowością w Krakowie – Lufthansa Global Business Services),

- *offshore outsourcing* – przenoszenie miejsc pracy „zewnętrznie” poprzez outsourcing usług do firm trzecich (np. IBM, świadczący szeroki wachlarz usług biznesowych dla klientów zewnętrznych).

Offshoring i *outsourcing* czasami traktowane są tożsamo, jako że przedsiębiorstwa decydują się na nie z podobnych powodów, jednak pojęcie offshoringu nie może używane być zamiennie z outsourcingiem. *Offshoring* zawsze opiera się na przeniesieniu miejsc pracy do lokalizacji zagranicznej, natomiast outsourcing może być dokonywany w obrębie jednego kraju, do zewnętrznych firm.

2. Atrakcyjność inwestycyjna Polski w obszarze usług

Zgodnie z najnowszym rankingiem krajów o największej atrakcyjności inwestycyjnej w obszarze usług, opublikowanym w 2016 r. przez A.T. Kearny, zaprezentowanym w tab. 1, Polska znalazła się na 10. miejscu, wyprzedzając wszystkie europejskie kraje, poprawiając swoją pozycję o jedno miejsce w stosunku do zeszłego roku, głównie za sprawą poprawy kosztów wynagrodzeń. Obecność wielu różnych ośrodków przemysłowych daje Polsce znaczącą przewagę nad mniejszymi konkurentami Europy Wschodniej. Duża liczba Polaków, którzy pracowali za granicą, nauczyła się języka, a następnie wróciła do kraju, jest kolejną zaletą.

Tabela 1. Ranking krajów o największej atrakcyjności inwestycyjnej w obszarze usług

Miejsce w rankingu	Kraj	Atrakcyjność finansowa	Dostępność wykwalifikowanych pracowników	Otoczenie biznesowe	Suma
1	Indie	3,22	2,55	1,19	6,96
2	Chiny	2,28	2,71	1,51	6,50
3	Malezja	2,75	1,42	1,89	6,06
4	Brazylia	2,34	2,07	1,59	6,00
5	Indonezja	3,23	1,54	1,22	5,99
6	Tajlandia	3,04	1,44	1,44	5,92
7	Filipiny	3,17	1,43	1,29	5,89
8	Meksyk	2,71	1,56	1,61	5,88
9	Chile	2,58	1,26	1,88	5,72
10	Polska	2,41	1,37	1,9	5,68
11	Wietnam	3,19	1,25	1,22	5,66
12	Bułgaria	2,99	0,94	1,66	5,59
13	Rumunia	2,79	1,16	1,64	5,59
14	Sri Lanka	3,37	1,03	1,14	5,54
15	Stany Zjednoczone	0,52	2,88	2,11	5,51

Źródło: Na podstawie: A.T. Kearny [2016].

Według S. Newmana, dyrektora zarządzającego State Street Bank, Polska jest najbardziej atrakcyjnym miejscem do inwestowania spośród innych krajów Europy Środkowej, głównie za sprawą perspektyw ekonomicznych, stabilności

politycznej, komunikacji oraz, co najważniejsze, dostępności wyedukowanych i uzdolnionych kandydatów [Doktór, 2015]. Największy udział wśród inwestorów zagranicznych mają Stany Zjednoczone (24%), Wielka Brytania (7%), Niemcy (7%) i Francja (6%). Główne ośrodki lokalizacji działalności firm z sektora usług znajdują się w Krakowie, Warszawie, Wrocławiu, Łodzi, Aglomeracji Górnośląskiej, Trójmieście, Poznaniu, Bydgoszczy, Lublinie, Rzeszowie oraz Szczecinie. Biorąc pod uwagę liczbę osób zatrudnionych w centrach, niekwestionowanym liderem jest Kraków, gdzie zatrudnionych jest aż 20% wszystkich pracowników sektora (ponad 30 tys. osób) [Polska Agencja Informacji..., 2015]. Miasto to zasługuje na szczególną uwagę, gdyż w ostatnich latach stało się prawdziwym centrum outsourcingu. Według rankingu *2014 Tholons Top 100 Outsourcing Destinations* Kraków jest najatrakcyjniejszym miastem w Europie dla inwestycji z sektora outsourcingowego (jeszcze rok wcześniej zwyciężcą rankingu był Dublin). Zainwestowały tu największe światowe korporacje, m.in.: Shell, Capgemini, UBS, HSBC, Luxoft, Accounting Plaza Central Europe, HCL Poland, Hewitt Associates, Hitachi Data Systems, IBM BTO Business Consulting Services, State Street Services, Lufthansa Global Business Services [KPMG, 2009]. Kraków posiada liczne zalety, które czynią go tak atrakcyjnym dla zagranicznych inwestorów: dobrą infrastrukturę, wzrost liczby nieruchomości (zwłaszcza biurowców), które budowane są na obszarze całego miasta i powstają w niezwykle szybkim tempie, znaczny zasób wyedukowanej siły roboczej (Kraków jest drugim po Warszawie ośrodkiem akademickim).

Według raportu EY [2014] Polska jest najbardziej atrakcyjnym inwestycyjnie krajem w Europie Środkowo-Wschodniej. W badaniu percepcji inwestorów o 20 p.p. wyprzedziła drugie w rankingu Czechy. Polska z liczbą 13 862 miejsc pracy, stworzonych dzięki Bezpośrednim Inwestycjom Zagranicznym, plasuje się również na trzecim miejscu w Europie, jeśli chodzi o liczbę miejsc pracy stworzonych dzięki Bezpośrednim Inwestycjom Zagranicznym. Polska zajmuje także 2. miejsce w Europie Środkowo-Wschodniej, jeżeli chodzi o liczbę projektów w ramach Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych (107 projektów). Kraj przyciąga duże przedsięwzięcia – zajmuje 2. miejsce w Europie, za Serbią, pod względem liczby miejsc pracy na jeden projekt w ramach Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych (129,6).

Za atrakcyjnością inwestowania w Polsce przemawiają także rządowe dotacje z funduszy unijnych – w 2004 r. ruszył w Polsce projekt rządowych grantów, mający na celu wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki. Od 2004 r. rząd uchwalił 75 programów, w których przyznał w sumie 2 mld zł grantów, spośród których wszystkie trafiły do zagranicznych firm [www 1]. Dodatkowo

zagraniczni inwestorzy mogą skorzystać też ze Specjalnych Stref Ekonomicznych. Każda strefa to wyodrębniona administracyjnie część terytorium Polski, przeznaczona do prowadzenia działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach. Przedsiębiorca w SSE ma zapewnione ulgi podatkowe, a dodatkową korzyścią jest fakt, że może rozpocząć działalność na specjalnie przygotowanym, uzbrojonym terenie [www 2].

Jest jeszcze jeden czynnik, o którym nie wspomniano we wcześniej przywołanych raportach, a który przyciąga zagraniczny kapitał do wyżej wymienionych polskich miast (w tym zwłaszcza do Krakowa) znacznie bardziej niż infrastruktura czy dobrze wyedukowani absolwenci – niski, w porównaniu do europejskiego, poziom płac. Dla porównania, średnie wynagrodzenie w Polsce w 2014 r. wynosiło 623 EUR, natomiast w Irlandii (gdzie Dublin jeszcze rok wcześniej uznawany był za najbardziej atrakcyjne miasto dla inwestorów sektora BSS) – 2338 EUR. Polacy zarabiają nie tylko mniej niż Irlandczycy czy Duńczycy, ale także mniej niż Estończycy, Czesi czy Chorwaci [www 3]. Z uwagi na to nie dziwi fakt, iż pomimo wszystkich swoich oczywistych i niekwestionowanych zalet, to właśnie z powodu taniej siły roboczej Polska stała się światowym centrum outsourcingu oraz działa jak magnes na zagraniczny kapitał.

3. Wyzwania dla Polski, jako kraju przyciągającego inwestycje zagraniczne do sektora nowoczesnych usług dla biznesu

Po wejściu Polski do Unii Europejskiej zagraniczne inwestycje postrzegane były jako zjawisko niezwykle korzystne, czasem niemal jako biblijna manna [Woś, 2013]. Wszystkie opisane powyżej dane jednoznacznie pokazują, że dzięki Inwestycjom Zagranicznym, głównie w sektorze nowoczesnych usług biznesowych, w Polsce powstaje wiele nowych miejsc pracy i generowane są dodatkowe wpływy do budżetu państwa. Nie dziwi więc fakt, że każda informacja o planowanej nowej inwestycji przyjmowana jest z dużym entuzjazmem. Dzięki napływowi obcego kapitału i obecności zagranicznych, dużych firm na polskim rynku, coraz więcej studentów różnych kierunków znajduje pracę już w trakcie studiów. W dużych miastach przykuwa uwagę fakt, że niemal każdego roku powstaje kilka nowych biurów, które najczęściej stają się siedzibą dla oddziałów zagranicznych korporacji. Czy z pozoru tak korzystne zjawisko może wywierać także negatywne skutki na polską gospodarkę?

Wielu współczesnych ekonomistów uważa, że *offshoring* nie różni się zbyt wiele od innych rodzajów handlu zagranicznego i bez wątpienia jest bardzo

korzystny, zarówno dla kraju, z którego przenoszone są miejsca pracy, jak i kraju, do którego są one przenoszone [Mankiw i Swagel, 2006]. Jednak tak dynamiczny rozwój sektora nowoczesnych usług dla biznesu, głównie za sprawą offshoringu, jak i łatwość, z jaką praca księgowych czy informatyków może być przenoszona z jednego kraju do drugiego oraz dzięki coraz większemu postępowi technologicznemu, wykonywana w dowolnym miejscu na ziemi, może dawać pewne powody do niepokoju – jak długo nowe miejsca pracy utworzone w Polsce, dzięki obecności coraz większej liczby korporacji zagranicznych, będą istnieć? Czy tak szybko, jak pojawiły się w Polsce zagraniczne inwestycje, mogą odpłynąć do innych, bardziej atrakcyjnych inwestycyjnie krajów? Amerykański ekonomista A. Blinder [2005] przekonuje, że Mankiw i inni ekonomiści, którzy uważają *offshoring* za kolejny rodzaj handlu zagranicznego, mylą się, nie doceniając jego wagi i ogromnego wpływu na zachodnie społeczeństwa, a także w tej chwili widzimy jedynie czubek góry lodowej, natomiast prawdziwe skutki offshoringu dotkną nas dopiero po czasie.

Przez ostatnich kilkadziesiąt lat *offshoring* doprowadził do znacznego zmniejszenia liczby miejsc pracy w krajach rozwiniętych, głównie poprzez eksport miejsc pracy do krajów słabiej rozwiniętych, tańszych, jak również poprzez zastępowanie pośrednie, czyli rozwój centrów usługowych w innych krajach, które są częścią tej samej branży. Z czasem zaczynają one jednak konkurować z bardziej kosztownymi zakładami lub centrami w krajach rozwiniętych. Rozwój nowych produktów i usług prowadzi do zastąpienia istniejących gospodarek i zasobów siły roboczej, wcześniej ulokowanych w krajach rozwiniętych. *Offshoring* zachodzi więc na trzech płaszczyznach; są to: substytucja bezpośrednia, pośrednia i systemowa. Umożliwiają go zwłaszcza dwa zjawiska: konteneryzacja i praktyka wolnego handlu [Urry, 2015]. Rosnące możliwości offshoringu mają różne źródła. W krajach rozwijających się, również w Polsce, tworzone są specjalne strefy ekonomiczne, aby przyciągnąć jak najwięcej zagranicznych przedsiębiorców. Coraz więcej towarów ma charakter cyfrowy, co powoduje, że coraz więcej usług można przenieść za granicę. Potencjalnie najbardziej narażone na *offshoring* są usługi „nieosobowe”, które nie wymagają bezpośredniego, ludzkiego kontaktu. Jednak wraz z postępem technologicznym rośnie liczba usług, które jeszcze do niedawna nie byłyby możliwe do świadczenia „zza granicy” – przykładem tu mogą być usługi radiologiczne lub omawiany tutaj szeroki wachlarz usług biznesowych, finansowych czy informatycznych.

Jak przekonuje niemiecki profesor ekonomii H. Flasbeck, wieloletni główny ekonomista Konferencji Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju, duże zachodnie korporacje w bardzo krótkim czasie potrafią zdominować lokal-

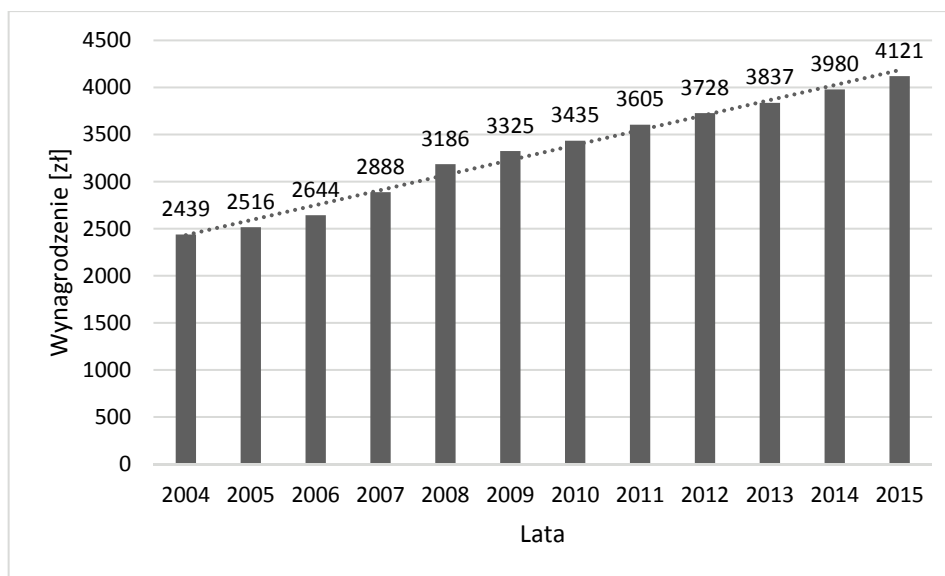
ny rynek i wyprzeć z niego krajowych przedsiębiorców. Dzieje się to dlatego, że duże firmy, wchodząc ze swym kapitałem do kraju o niższym poziomie rozwoju, takiego jak Polska, zazwyczaj przynoszą ze sobą nowoczesne technologie, a co za tym idzie – charakteryzują się nieporównywalnie wyższą produktywnością oraz niższymi kosztami. W połączeniu z taną siłą roboczą mniej rozwiniętego kraju stają się niedoścignione dla lokalnych firm, które stopniowo są wypierane z rynku. Dodatkowo dysproporcje pogłębiają ceny transferowe, czyli preferencyjne księgowanie kosztów pomiędzy spółkami zależnymi, rozszanymi nierzadko po całym świecie. Negatywny wpływ pojawienia się zachodnich korporacji na lokalnych rynkach, choć jest zjawiskiem powszechnym i zupełnie typowym, jest niezwykle trudny do zbadania. Jeszcze trudniejszy do oszacowania jest koszt utraconych możliwości wynikający z niepodjęcia prowadzenia działalności przez krajowych przedsiębiorców, z uwagi na wytworzone przez korporacje bariery wejścia na rynek [Woś, 2013].

Doświadczenie krajów wysokorozwiniętych pokazuje, że małe i średnie przedsiębiorstwa są jednym z głównych czynników wzrostu społeczno-gospodarczego państwa – są niejako stymulatorem rozwoju gospodarki. Dzięki swobodzie działania przedsiębiorstw, ich skłonności do wykorzystania lokalnych zasobów oraz łatwości, z jaką z tych zasobów umieją skorzystać, powstają efektywne procesy gospodarcze, wzrasta zamożność społeczeństwa w regionie, zmienia się styl życia właścicieli i pracowników oparty na swobodzie wyborów rynkowych, wolności gospodarczej i efektywnej przedsiębiorczości [Huczek, 2008]. Jednak małe firmy nie mogą liczyć na równe warunki konkurencji, ponieważ rynki preferują wielkie firmy, które mogą unikać opodatkowania i w ten sposób dumpingowymi cenami zniszczyć małych i średnich konkurentów.

Współcześnie nastąpił istotny rozdział pomiędzy udziałowcami a firmami. Współczesny neoliberalizm i postępująca globalizacja spowodowały rosnącą tendencję właścicieli do maksymalizowania krótkookresowych korzyści, najczęściej poprzez cięcie kosztów przy jednoczesnym braku zapewnienia długotrwałej strategii rozwoju firm. To według ekonomisty P. Sweezy'ego przyczyniło się do wystąpienia zjawiska „nadkumulacji kapitału”. Właściciele kapitału, niechętni działaniom redystrybucyjnym rządów oraz mający obawy przed utratą konkurencyjności i, co za tym idzie, mrożeniem płac, spowodowali wzrost bariery popytu i niewykorzystanych możliwości wytwórczych, które bezpośrednio przyczyniają się do braku dalszych inwestycji w danym sektorze i jeszcze bardziej rosnącą barierę popytu. Chcąc wciąż maksymalizować zyski, firmy są niejako zmuszone do przenoszenia zatrudnienia do krajów słabiej rozwiniętych (*offshoring* zatrudnienia) i unikaniem płacenia podatków poprzez preferencyjne księgowanie kosztów (*offshoring* podatkowy) [Woś, 2015].

Zgodnie z raportem Komisji Europejskiej, straty dla Polski z tytułu unikania płacenia podatku dochodowego od osób prawnych przez międzynarodowe korporacje sięgają 45 mld zł. Od 2008 r. liczba firm płatników CIT wzrosła o prawie 1/3, a ich przychody niemal się podwoiły, jednak wpływy z tego podatku spadły z 34 do nieco ponad 29 mld zł. W latach 2008-2013 relacja wpływów z podatku CIT do PKB spadła z 2,72% do 1,79%. Polska dodatkowo zagrożona jest dalszym wzrostem praktyk agresywnego unikania opodatkowania, gdyż w najbliższych latach otrzyma ponad 300 mld euro pomocy unijnej. Oznacza to wielkie kontrakty i przedsięwzięcia infrastrukturalne oraz biznesowe. Dla międzynarodowych korporacji to niewątpliwie szansa na wielki zarobek poprzez wytransferowanie olbrzymich zysków.

Bez wątplenia sporym wyzwaniem dla Polski, jako kraju przyciągającego inwestycje zagraniczne do sektora nowoczesnych usług dla biznesu, są rosnące koszty wynagrodzeń. Od przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. przeciętne wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw stale wzrastają, a Polska sukcesywnie nadrabia dystans dzielący ją od krajów Europy Zachodniej. W 2015 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wynosiło 4121 zł, co oznacza, że wzrosło ono o 68%. Na rysunku 2 zaprezentowano przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw, cechujące się trendem wzrostowym.

Rys. 2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw

Źródło: [www 4].

Na podstawie danych GUS, dotyczących przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw, w tab. 2. zaprezentowano model Holta, wygładzając szereg czasowy bez wahań sezonowy, gdzie:

$$m_t = y_t, \text{ dla } t = 1$$

$$m_t = \alpha y_t + (1 - \alpha)(m_{t-1} + c_{t-1}), \text{ dla } t > 1$$

przy czym $c_t = y_2 - y_1$ dla $t = 1$

$$c_t = \beta(m_t - m_{t-1}) + (1 - \beta)c_{t-1}, \text{ dla } t > 1$$

gdzie:

m_t – wygładzona wartość z prostego modelu wygładzania wykładniczego,

c_t – wygładzona wartość przyrostu ocen wartości trendu w okresie t ,

β – stała wygładzania $\{\beta \in (0,1)\}$.

Przyjęto stałe wygładzania $\alpha = 0,5$ i $\beta = 0,9$ oraz horyzont czasowy $h = 1$.

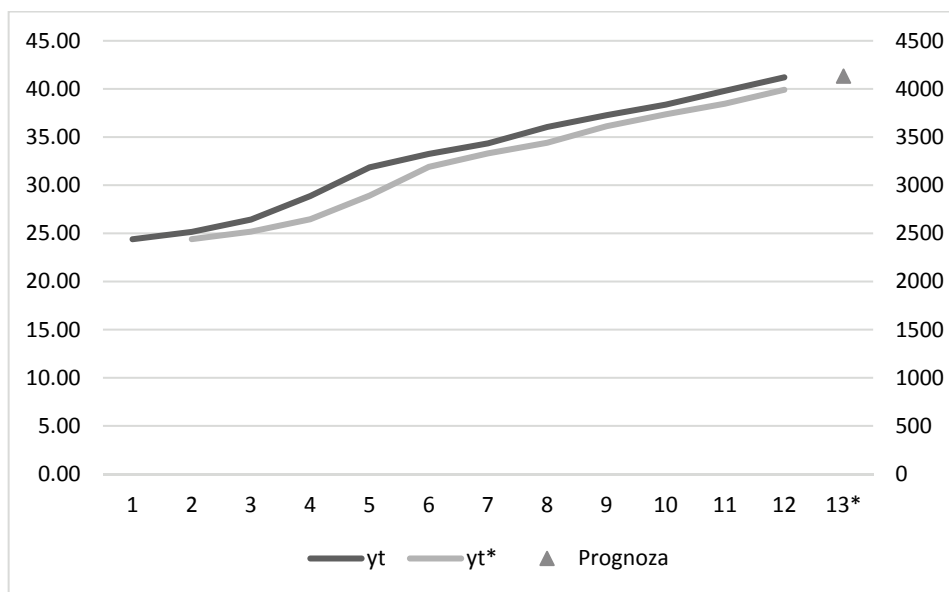
Tabela 2. Model Holta w oparciu o przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw według danych GUS

Wyszczególnienie	y_t	m_t	c_t	y_t^*	$y_t^* - y_t$	$(y_t^* - y_t)^2$	y_t^2
1	2439,00	2439,00	77,00				
2	2516,00	2516,00	77,00	2516,00	0,00	0,00	6330256,00
3	2644,00	2618,50	99,95	2593,00	-51,00	2601,00	6990736,00
4	2888,00	2803,23	176,25	2718,45	-169,55	28747,20	8340544,00
5	3186,00	3082,74	269,18	2979,47	-206,53	42653,61	10150596,00
6	3325,00	3338,46	257,07	3351,92	26,92	724,75	11055625,00
7	3435,00	3515,27	184,83	3595,53	160,53	25770,18	11799225,00
8	3605,00	3652,55	142,04	3700,10	95,10	9043,42	12996025,00
9	3728,00	3761,29	112,07	3794,59	66,59	4433,73	13897984,00
10	3837,00	3855,18	95,71	3873,37	36,37	1322,57	14722569,00
11	3980,00	3965,45	108,81	3950,89	-29,11	847,25	15840400,00
12	4121,00	4097,63	129,84	4074,25	-46,75	2185,24	16982641,00
13				4227,47			
					Σ	118328,96	129106601,00

Źródło: [www 4].

Średni błąd prognoz wygasłych s_p wynosi 103,72 i informuje nas o tym, że prognozy różnią się średnio o 103,72 zł od wartości rzeczywistych. Współczynnik Theila I^2 wynosi natomiast 0,000917, co świadczy o trafności oszacowanych prognoz.

Według najnowszych danych GUS dostępnych kilka miesięcy po konferencji, na której niniejszy artykuł był prezentowany, wartość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r. wyniosła 4277 zł, co oznacza, że względny błąd prognozy *ex post* q_p wynosi 0.01. Na rysunku 3 zaprezentowano porównanie wartości rzeczywistych i wygładzonych na podstawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw.

Rys. 3. Wykres wartości rzeczywistych i wygładzonych

Źródło: [www 2].

Mimo że pod względem kosztów pracy Polska wciąż jest atrakcyjną destynacją w stosunku do krajów Europy Zachodniej czy Stanów Zjednoczonych (decyzję o lokalizacji centrów usług wspólnych w Polsce podejmują przede wszystkim państwa Unii Europejskiej – Francja, Niemcy, Wielka Brytania, Włochy, Holandia oraz Stany Zjednoczone [Skórska, 2011]), nie może jednak pod tym względem konkurować z krajami azjatyckimi. Istnieje ryzyko, że w przypadku dalszego wzrostu wynagrodzeń ponad opłacalny poziom obecni inwestorzy zagraniczni postanowią przenieść swoją działalność do krajów takich jak Indie, Filipiny, czy Tajlandia. W dobie rosnącego postępu technologicznego i cyfrowego takie rozwiązanie staje się coraz prostsze, a także mniej kosztowne, a wielkie korporacje, kierujące się przede wszystkim maksymalizacją zysku, mogą praktycznie z dnia na dzień podjąć decyzję o migracji do innego, tańszego kraju.

Podsumowanie

Rządy opierające się na neoklasycznej teorii ekonomii dążą do przyciągnięcia jak największej liczby inwestorów zagranicznych do sektora nowoczesnych usług dla biznesu, wierząc twierdzeniu propagowanemu przez współczesnych ekonomistów, że *offshoring* jest tylko kolejną formą handlu zagranicznego, któ-

ry zgodnie z założeniami modelu neoklasycznego może przynieść korzyści obu stronom. Dzięki Inwestycjom Zagranicznym, głównie za sprawą zjawiska *offshoringu* w sektorze nowoczesnych usług biznesowych, w Polsce powstaje wiele nowych miejsc pracy i generowane są dodatkowe wpływy do budżetu państwa. Niniejsze opracowanie pozwoliło przedstawić dynamiczny rozwój sektora nowoczesnych usług dla biznesu, który w ciągu 10 lat od powstania stał się sektorem wysoko rozwiniętym. Poprzez napływ obcego kapitału i obecności zagranicznych dużych firm na polskim rynku, coraz więcej studentów różnych kierunków znajduje pracę już w trakcie studiów. Jednak wielkie korporacje zagraniczne mogą mieć destrukcyjny wpływ na polskich lokalnych przedsiębiorców, uniemożliwiając rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, które w starciu z nowoczesną technologią, rozmiarami i praktykami preferencyjnego księgowania kosztów i unikania podatków nie mają szans. Nadmierne przyciąganie zagranicznych przedsiębiorstw w tym sektorze wydaje się działaniem bardzo krótkowzrocznym, jako że głównym czynnikiem motywującym zagraniczne korporacje do przenoszenia swojej działalności do Polski są niskie koszty wynagrodzeń. W krótkim okresie wiąże się to z powstaniem nowych miejsc pracy, co przykrywa niejako coraz trudniejszą sytuację polskich przedsiębiorstw i rosnące bariery wejścia na rynek. Nie należy jednak pomijać faktu, że głównym czynnikiem przyciągającym do Polski zagraniczne korporacje są niskie koszty płac. Analiza przeciętnego poziomu wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw wskazuje na silnie wzrostowy trend. Prognoza przy zastosowaniu modelu Holta pozwala przewidywać dalszy znaczny wzrost poziomu wynagrodzeń. W przypadku wzrostu wynagrodzeń ponad opłacalny dla nich poziom, zagraniczne korporacje mogą rozważyć decyzję o dalszym funkcjonowaniu na polskim rynku i przenieść swoją działalność do innego kraju, w którym będą możliwe niższe koszty wynagrodzeń, zostawiając polski rynek w trudnej sytuacji, bez istniejących niezwykle ważnych dla gospodarki małych i średnich przedsiębiorstw. W czasach coraz większego postępu technologicznego i cyfrowego, kiedy przeniesienie miejsc pracy z jednego kraju do drugiego wiąże się z niewielkimi kosztami, a nowoczesne usługi dla biznesu można świadczyć w zasadzie z każdego miejsca na Ziemi, tendencja napływu inwestycji zagranicznych poprzez *offshoring* usług może bardzo szybko odwrócić się w przeciwnym kierunku. Kiedy zagraniczni inwestorzy postanowią poszukać nowej, bardziej opłacalnej lokalizacji, dotknie to przede wszystkim ludzi młodych, bo to oni w większości pracują w korporacjach z sektora nowoczesnych usług dla biznesu. Powyższe wnioski mogą być wskazówką i przestrogą dla młodych ludzi pragnących podjąć zatrudnienie w jednej z korporacji należącej do sektora nowoczesnych usług dla bizne-

su i uświadamiać, że poprzez dynamiczne zmiany liczba miejsc pracy w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu może drastycznie zmniejszyć się w długim okresie.

Literatura

- 2014 Tholons Top 100 Outsourcing Destinations: Rankings, http://www.tholons.com/nl_pdf/Whitepaper_December_2013.pdf (dostęp: 8.06.2016).
- Blinder A. (2005), *Fear of Offshoring*, CEPS Working Paper, No. 119.
- Doktór W. (2015), *Rynek kompleksowych usług finansowych w Polsce*, „Outsourcing and More”, s. 17-21.
- EY (2014), *Europe 2014. Back in the Game*, [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2014-european-attractiveness-survey/\\$FILE/EY-2014-european-attractiveness-survey.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2014-european-attractiveness-survey/$FILE/EY-2014-european-attractiveness-survey.pdf) (dostęp: 10.06.2016).
- van Gorp D., Jagersma P.K., Ike'e M. (2006), *Offshoring in the Service Sector. A European Perspective*, NRG Working Paper, No. 06-06.
- Huczek M. (2008), *Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw przez Unię Europejską*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas”, nr 2, s. 9-29.
- Kearney A.T. (2016), *Global Services Location Index*.
- KPMG (2009), *Poland as the Destination for Shared Service Centers*, http://www.aspire.org.pl/wp-content/uploads/Poland_as_The_Destination_for_Shared_Services_Centers.pdf (dostęp: 5.06.2016).
- Mankiw N.G., Swagel P. (2006), *The Politics and Economics of Offshore Outsourcing*, „Journal of Monetary Economics”, Vol. 53, Iss. 5, s. 1027-1056.
- Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju OECD (2003), *Przegląd. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne na rzecz rozwoju: maksymalizacja korzyści przy minimalnych kosztach*, <http://www.oecd.org/bookshop/> (dostęp: 2.06.2016).
- Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych i Hays (2015), *10 lat sektora nowoczesnych usług biznesowych w Polsce*, http://www.paih.gov.pl/files/?id_plik=24480 (dostęp: 29.05.2016).
- Skórska A. (2011), *Offshoring usług biznesowych – wyzwania dla rynku pracy*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, nr 90, s. 147-154.
- Urry J. (2015), *Offshoring*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Woś R. (2013), *Ciemna strona inwestycji zagranicznych*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 29.11.2013.
- Woś R. (2015), *Druga natura kapitalizmu*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 27.03.2015.

Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych ABSL (2015), *Sektor nowoczesnych usług biznesowych w Polsce 2015*, http://www.paih.gov.pl/files/?id_plik=25102 (dostęp: 29.05.2016).

[www 1] <https://www.obserwatorfinansowy.pl/tematyka/makroekonomia/obcym-placimy-swoim-zalujemy/> (dostęp: 23.04.2017).

[www 2] http://www.paih.gov.pl/strefa_inwestora/sse (dostęp 23.04.2017).

[www 3] <http://www.bankier.pl/wiadomosc/Zarobki-w-Polsce-i-Unii-na-co-stac-Kowalskiego-a-na-co-Mullera-3192213.html> (dostęp: 8.06.2016).

[www 4] <http://wynagrodzenia.pl/gus/dane-roczne> (dostęp: 8.06.2016).

FOREIGN INVESTMENTS IN BUSINESS SERVICE SECTOR IN POLAND – CURRENT SITUATION AND CHALLENGES

Summary: The article contains the analysis of rise and development of business service sector in Poland – currently the quickest developing sector in Poland, hiring 150 thousand of people. Author focus on analyse of enterprises financed by foreign capital, mostly by offshoring of services, which is kind of foreign direct investments. Current situation of Poland and its attractiveness comparing to rest of the world has been analysed. Attempt was made to assessment of negative impacts of offshoring in business service sector and challenges that can possibly occur in the future for Poland has been indicated.

Keywords: globalization, foreign investments, offshoring, services.